

Συγγραφικό έργο Ηλία Γ. Ευαγγέλου
Αναπλ. Καθηγητή Τμ. Θεολογίας Α.Π.Θ.

I. Μονογραφίες

1. *Ορθόδοξος σλαβικός μοναχισμός: Τομές στην ιστορία και την εξέλιξή του*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] 2021.

2. *Άγιοι ηγεμόνες στον ορθόδοξο σλαβικό κόσμο*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2018.

3. *Ο ησυχασμός στον κόσμο των νοτίων Σλάβων τον 14^ο αιώνα. Επιδράσεις στον πνευματικό, εκκλησιαστικό και πολιτικό τους βίο*, [Εκδόσεις Πουρναρά] Θεσσαλονίκη 2010, (σελ. 391).

4. *Λόγια και απόκρυφη βουλγαρική γραμματεία στον ύστερο Μεσαίωνα. Η περίπτωση του Βίου του Βασιλείου του Νέου*, [Ελληνισμός και Κόσμος των Σλάβων, 9, University Studio Press] Θεσσαλονίκη 2007, (σελ. 250).

5. *Γλωσσικές και εκκλησιαστικές μεταρρυθμίσεις στη Βουλγαρία τον 14^ο αιώνα. Η συμβολή του πατριάρχη Τυρνόβου Ευθυμίου*, Διπλωματική Εργασία, [Ελληνισμός και Κόσμος των Σλάβων, 3, University Studio Press] Θεσσαλονίκη 2002, (σελ. 180).

II. Εγχειρίδιο

1. *Ιστορία της μεσαιωνικής γραμματείας των Ορθοδόξων Σλάβων*, [Εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη] Θεσσαλονίκη 2017 (σελ. 326).

III. Άρθρα

1. «Източната аскетична литература и нейното значение за установяването на православната традиция в славянския свят» υπό έκδοση.

2. «Όλγα και Βλαδίμηρος. Οι πρώτοι άγιοι ηγεμόνες του Κιέβου και η καθιέρωση της αγιολογικής τους τιμής» *Βυζαντινά Σύμμεικτα*, υπό έκδοση.

3. «Ο Μέγας Φώτιος και το οικουμενικό ιδεώδες της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας», *Τόμος στη μνήμη της Αναπληρώτριας Καθηγήτριας του Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ. Μαρίας Καζαμία Τσέρνου*, υπό έκδοση.

4. «Saint Clement of Achrida in the Greek Ecclesiastical Sources», *Fragmenta Hellenoslavica*, 5 (2018), 83-102.

5. «Ο άγιος Κλήμης Αχρίδος ως παράγων προσέγγισης του ελληνικού και του σλαβικού κόσμου», *Άγιος Κλήμης Αχρίδος: Η προσωπικότητα και το έργο του*, Φλώρινα 2016, 57-68.

6. «Σλαβοι νεομαρτυρες της περιόδου της Τουρκοκρατίας στα ελληνικά νεομαρτυρολογία. Στη Μνήμη του Λέκτορα Δημήτρη Πάντου», *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9ος-15ος αι.)*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ.91-101.

7. «Исихастите като носители на духа на Българската Автокефалия», *Vis et sapientia: Studia in honorem Anisavae Miltenova: Novi izvori, interpretacii i*

pohodi v medievistikata, sǎst. i redact. Ad. Anguseva and others, Sofija 2016, 613-625.

8. «Свети Теодосий Търновски като пример за монах исихаст» και σε ελληνική μετάφραση στο Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9ος-15ος αι.), [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 195-204.

9. «Ο όσιος Θεοδόσιος του Τυρνόβου ως πρότυπο ησυχαστή μοναχού», Η. Ευαγγέλου, Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^{ος}-15^{ος} αι.), [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 195-204.

10. «Ο Κύριλλος και ο Μεθόδιος ως φορείς της οικουμενικής πολιτικής της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας στον κόσμο των Σλάβων», Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «Κύριλλος και Μεθόδιος: Το Βυζάντιο και ο κόσμος των Σλάβων» 28 – 30 Νοεμβρίου 2013, Θεσσαλονίκη 2015, 403-409 και στο: Η. Ευαγγέλου, Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^{ος}-15^{ος} αι.), [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 41-49

11. «Η ελληνική σλαβολογία: Τομές στην ιστορία και την εξέλιξη της», *Fragmenta Hellenoslavica*, 1 (2014), 42-63. (<http://ejournals.lib.auth.gr/fragmenta/article/view/3933/3976>) και στο: Η. Ευαγγέλου, Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^{ος}-15^{ος} αι.), [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ.313-327.

12. «Saint Ambrose of Milan in the Slavic Literature», *Synthesis* 3 (2014), No 1, 198-207 (<http://ejournals.lib.auth.gr/synthesis/article/view/4421/4494>) και σε ελληνική μετάφραση στο: Η. Ευαγγέλου, *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^ο-15^ο αι.)*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 137-145.

13. «Свети Димитрий Солунски и свети Димитрий Великотърновски», *Теология и социум. Съвременни перспективи*, Sofia 2013, 243-250 και σε ελληνική μετάφραση στο: Η. Ευαγγέλου, *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^ο-15^ο αι.)*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 129-135.

14. «Η κυριλλομεθοδιανή παράδοση στον κόσμο των Σλάβων», *Synthesis* 2 (2013), No 2, 1-9 (<http://ejournals.lib.auth.gr/synthesis/article/view/4422/4495>) και στο: Η. Ευαγγέλου, *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^ο-15^ο αι.)*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 51-57.

15. «Идеята на християнския универсализъм в рамките на исихазма в България и Византия през XIV век», *Търновска Книжовна Школа*, т. 9, Велико Търново 2012, 679-691 και σε ελληνική μετάφραση στο: Η. Ευαγγέλου, *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^ο-15^ο αι.)*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 165-177.

16. «The Ascetical – Mystical Literature in the Slavic Miscellanies of Mount Athos (14th – 18th Centuries)», *Σπαράγματα βυζαντινοσλαβικής κληρονομιάς. Χαριστήριο Τόμος στον Καθηγητή Ιωάννη Χρ. Ταρνανίδη*, Θεσσαλονίκη 2011, 229-246 και σε ελληνική μετάφραση στο: Η. Ευαγγέλου,

Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^ο-15^ο αι.), [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 265-274.

17. «Το κίνημα του ησυχασμού ως παράγοντας προσέγγισης του ελληνικού και του ορθόδοξου νοτιοσλαβικού κόσμου ενόψει της οθωμανικής επέλασης τον 14^ο αιώνα», *ΦΙΛΟΤΙΜΙΑ. Τιμητικός Τόμος για την Ομότιμη Καθηγήτρια Αλκμήνη Σταυρίδου Ζαφράκα*, Θεσσαλονίκη 2011, 189-203 και στο: Η. Ευαγγέλου, *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^ο-15^ο αι.)*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 149-164.

18. «The Neo-Sabaitic Rite and Its Establishment in the South Slavic World in the 14th Century», *Studia Mediaevalia Slavica et Byzantina 1. Death and Funeral in Jewish – Christian Tradition*, Sofia 2011, 254-264 και σε ελληνική μετάφραση στο: Η. Ευαγγέλου, *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^ο-15^ο αι.)*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 241-252.

19. «Η συμβολή των ηγεμόνων στην ανάπτυξη των γραμμάτων και των τεχνών στον ορθόδοξο νοτιοσλαβικό κόσμο τον 14^ο αιώνα», *Εἰς μαρτύριον τοῖς ἔθνεσι. Τόμος χαριστήριος εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ.κ. Βαρθολομαῖον*, Θεσσαλονίκη 2011, 217-231 και στο: Η. Ευαγγέλου, *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^ο-15^ο αι.)*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 179-193.

20. «Οι σλαβικοί ασκητικοί μυστικοί σύμμεικτοι κώδικες του Αγίου Όρους τον 15ο και τον 16ο αιώνα», *Το Άγιον Όρος στον 15^ο και 16^ο αιώνα. Πρακτικά Συνεδρίου Θεσσαλονίκη 25-27 Νοεμβρίου 2011*, Θεσσαλονίκη 2012, 279-287.

21. «Η κυριλλομεθοδιανή κληρονομιά απέναντι στις προκλήσεις του σύγχρονου κόσμου», *Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου με θέμα «Η πολιτιστική κληρονομιά του έργου των αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου ως παράγοντας ενότητας ανάμεσα στους λαούς της Νοτιοανατολικής Ευρώπης»*. Αμύνταιο 21-22 Μαΐου 2010, Θεσσαλονίκη 2012, 355-362 και στο: Η. Ευαγγέλου, *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^{ος}-15^{ος} αι.)*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 59-65.

22. «Η αγιολογική παράδοση της Ανατολικής Εκκλησίας στον κόσμο των Σλάβων (9^{ος} – 14^{ος} αιώνας)», Η. Ευαγγέλου, *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^{ος}-15^{ος} αι.)*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 69-89.

23. «The Bulgarian Translation of the Vita of St. Basil the New according to Manuscript 20N in the Monastery of Sinai», *Scripta & E-scripta*, 7 (2009), σελ. 181-251.

24. «Η ιδεολογία του Β' Βουλγαρικού Κράτους στο συγγραφικό έργο του Ευθυμίου Τυρνόβου», (Πρακτικά ΚΖ' Πανελληνίου Ιστορικού Συνεδρίου, Θεσσαλονίκη 26-28 Μαΐου 2006), *Βυζαντικά*, 27 (2008), 293-307 και στο: Η. Ευαγγέλου, *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^{ος}-15^{ος} αι.)*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 227-239.

25. «Διαθρησκειακός διάλογος και διπλωματία στον Βίο του φωτιστή των Σλάβων Κωνσταντίνου – Κυρίλλου», *Επιστημονική Επετηρίδα Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ., Τμήμα Θεολογίας (Νέα Σειρά)*, 17 (2007-2008), 73-96 και στο: Η. Ευαγγέλου, *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον*

Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^{ος}-15^{ος} αι.), [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ.15-38.

26. «The Notitia Archiepiscoporum of Bulgaria (according to codices Paris Gr. 880, Mosq. Syn. Gr. 286 and Tyrnavo 18)», *Scripta & E-scripta*, 5 (2007), 63-71 και σε ελληνική μετάφραση στο: Η. Ευαγγέλου, *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^{ος}-15^{ος} αι.)*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 225-263.

27. «Η τιμή των αγίων λειψάνων στη μεσαιωνική παράδοση των Νοτίων Σλάβων», (Πρακτικά ΚΣΤ' Πανελληνίου Ιστορικού Συνεδρίου, Θεσσαλονίκη 27-29 Μαΐου 2005) *Βυζαντικά*, 25 (2005-2006), 207-234 και στο: Η. Ευαγγέλου, *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^{ος}-15^{ος} αι.)*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 103-126.

28. «Η συνάντηση και προσωπική γνωριμία του Φιλόθεου Κόκκινου με τον τελευταίο πατριάρχη Τυρνόβου Ευθύμιο», *Επιστημονική Επετηρίδα Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ., Τμήμα Θεολογίας (Νέα Σειρά)*, 14 (2004), 25-44 και στο: Η. Ευαγγέλου, *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^{ος}-15^{ος} αι.)*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 205-224.

29. «Η ελληνική συμβολή στην έκδοση των πρώτων βουλγαρικών βιβλίων», *Κληρονομία*, τόμ. 34, (2002), τεύχ. Α'-Β', 81-112 και στο: Η. Ευαγγέλου, *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^{ος}-15^{ος} αι.)*, [Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε.] Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 277-309.

IV. Λοιπό Συγγραφικό Έργο

1. Στο συλλογικό έργο *Ιστορία της Ορθοδοξίας*, διεύθυνση Καθηγητής Ι. Πέτρου, (Εκδόσεις Road), Αθήνα 2008 τις ακόλουθες ενότητες:

Τόμος 2

Οι Φωτιστές των Σλάβων Κύριλλος και Μεθόδιος και η διάδοση του χριστιανισμού στον σλαβικό κόσμο (σελ. 400-451).

Τόμος 5

Ιστορία της Σερβικής Εκκλησίας. Από την επικράτηση των Οθωμανών μέχρι και τον 19^ο αιώνα (σελ. 214-239).

Ιστορία της Βουλγαρικής Εκκλησίας. Από την επικράτηση των Οθωμανών μέχρι και τον 19^ο αιώνα (σελ. 240-263).

Ιστορία της Ρωσικής Εκκλησίας από τον 13^ο μέχρι και τον 19^ο αιώνα (σελ. 264-295).

Τόμος 7

Η ανασύσταση του Ρωσικού Πατριαρχείου και η Εκκλησία της Ρωσίας τον εικοστό αιώνα (σελ. 114-131).

Η Εκκλησία της Σερβίας κατά τον εικοστό αιώνα (σελ. 132-147).

Η Ρουμανική Ορθόδοξη Εκκλησία κατά τον εικοστό αιώνα (σελ. 148-159).

Η Βουλγαρική Ορθόδοξη Εκκλησία κατά τον εικοστό αιώνα (σελ. 160-171).

Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ιβηρίας (Γεωργίας) (σελ. 172-181).

2. Στο συλλογικό έργο της Αγιορειτικής Εστίας, *Τῶν ἐν Ἄθω Ἀγίων ὁ Χορός. Αγιορειτικὸ Πανάγιο* (υπό έκδοση), εποπτεία Αν. Καθηγητής Σ. Πασχαλίδης τα ακόλουθα άρθρα:

1. Αντώνιος ο Ρώσος, 2. Αρσένιος Κανέφσκι, 3. Δανιήλ Β' Σερβίας, 4. Ευθύμιος Τυρνόβου, 5. Ευστάθιος Α' Σερβίας, 6. Εφραίμ Σερβίας, 7. Ιωαννίκιος Α' Σερβίας, 8. Κυπριανός Ρωσίας, 9. Νείλος της Σόρας, 10.

Ραφαήλ Βανάτου, 11. Σάββας Α' Σερβίας, 12. Σάββας Β' Σερβίας, 13. Σάββας Γ' Σερβίας, 14. Σέργιος ο εν Νούρμα, 15. Σιλουανός ο Αθωνίτης και 16. Στέφανος (Συμεών) Νέμανια.

V. Νεκρολογία

1. «Αντώνιος Αιμίλιος Ν. Ταχιάος: Το επιστημονικό του έργο και η συμβολή του στην ελληνική σλαβολογική έρευνα», *Μακεδονικά* υπό έκδοση